

Міністерство освіти і науки України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Рівне – 2018

Редакційна колегія:

- Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;
Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;
Пелех Ю.В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з **науково-педагогічної та навчально-методичної роботи**;
Вербець В.В., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту соціології Рівненського державного гуманітарного університету;
Mirosław Dymon Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski wydział muzyki;
Лісова С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;
Малафік І.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;
Дем'янчук О.Н., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;
Потапчук Т.М., доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Шевчук С.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;
Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Крижановська Т.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Сверлюк Л.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Буцяк В.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Радковська Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Филипчук М.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 22.02.2018 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2018. – Вип. 4. – 396 с.

ISBN 978-966-416-550-8

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Бурчак І.С.</i> Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх керівників дитячим ансамблем спортивно-бального танцю.....	6
<i>Іванова Л.І., Іванова Т.В.</i> Особливості початкового етапу фортепіанної підготовки учнів музичних шкіл.....	13
<i>Сверлюк Л.І., Куніцька І.В.</i> Теоретичні основи формування гуманних взаємин у дитячому хоровому колективі.....	19
<i>Лужна Л.М., Радковська Л.М.</i> Робота над поліфонічними творами з учнями-піаністами ДМШ (на прикладі "Нотного зошити А. М. Бах").....	26
<i>Матвійчук А.В.</i> Роль естрадного вокального ансамблю у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва.....	32
<i>Наулік Н.В.</i> Розвиток навчального інтересу учнів-початківців в класі фортепіано.....	38
<i>Никон О.К., Остапчук М.М.</i> Формування мотивації вдосконалення виконавських навичок у самостійній роботі студентів.....	45
<i>Павлішин Н.В.</i> Музичний розвиток підлітків в умовах інтеграції мистецтв.....	53
<i>Пальоха О.А.</i> Роль задатків і здібностей у професійній музичній діяльності.....	60
<i>Піддубник В.Г., Якимчук С.Н.</i> Проблеми концертного хвилювання співаків творчого колективу.....	68
<i>Прокопович Т.Ю.</i> Педагогіка музична і музейна: сучасні тенденції взаємодії.....	74
<i>Сверлюк Я.В.</i> Методологічні підходи професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	80
<i>Симончук Т.Д.</i> Роль естрадної пісні у формуванні вокальної культури підлітків.....	89
<i>Радковська Л.М., Цибульська С.Ю.</i> Використання новітніх технологій на уроках музичного мистецтва в ЗОШ.....	95
<i>Тетєнєва Н.О.</i> Форми та методи розвитку музичних здібностей на уроках сольфеджіо в ДМШ.....	101
<i>Турчин Г.П.</i> Художні завдання диригента оркестру в роботі над музично-виразовими засобами.....	107
<i>Ужинський М.Ю., Капітанець Л.М.</i> Студія електронної музики як творча майстерня музиканта-інструменталіста.....	117
<i>Фарина Н.П.</i> Концертно-виконавська діяльність студентів-вокалістів: педагогічний аспект.....	124
<i>Федачко І.Б.</i> Еволюція педагогічних поглядів на процес роботи над музичним твором.....	131
<i>Хуан Ханьцзе.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.....	138
<i>Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л.</i> Педагогічні принципи викладання фахових дисциплін зі спеціальності "Музичне мистецтво".....	144

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Miroslaw Dymon. Kształtowanie zainteresowań i umiejętności muzycznych dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym</i>	151
<i>Блищук Н.В. Творча майстерність піаніста-концертмейстера дитячого хору</i>	164
<i>Буцяк В.І., Турко Н.С. Культурологічні засади появи та функціонування музичних інструментів</i>	170
<i>Власюк О.П. Спадщина українського мистецтва в історичній ретроспективі</i>	178
<i>Трачук Л.Д., Гаврилюк С.В. Тульчинське училище культури в мистецькому житті Поділля</i>	189
<i>Галаган В. Технологічні основи колективного виконавства</i>	195
<i>Дзвінка Р.І. Творчий доробок Михайла Тимофіїва в контексті еволюції сопілкового виконавства</i>	204
<i>Димченко С.С. Проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва: здобутки і перспективи</i>	210
<i>Krous O.P., Pryt K.O. Folklor of Volyn Polissya as an important factor of formation of national self-identity of future music teachers</i>	220
<i>Крусь О.П. Регіональний музичний фольклор – інтегральна частка духовної скарбниці нації</i>	226
<i>Островська Г.Б. Творчий портрет Лідії Сергіївни Костянець</i>	232
<i>Петричук О.В. Історико-культурні передумови формування специфікацій стилю в музиці</i>	241
<i>Симончук І.А. Даюк Ж.Ю. Артистично-театральні аспекти виконавського мистецтва у творчості провідних українських баяністів</i>	248
<i>Сташук О.А. Творчо-педагогічний феномен Олександра Панасовича Довгалока</i>	254
<i>Столярчук Б.Й. Збирач народних пісень Рівненщини Петро Степанюк</i>	262
<i>Ускова А. Обряд випікання весільного короваю у селі Колом'є Славутського району Хмельницької області</i>	266
<i>Филичук М.С. Бас-гітара в культурно-мистецькому просторі: генеза, розвиток, сучасний стан</i>	275
<i>Франчук Д. Історія та народнопісенна творчість села Самчики (Старокостянтинівського району Хмельницької області)</i>	283
<i>Цапун Р.В. Українська традиція святкування масниці та відтворення обрядодій в студентському середовищі</i>	293
<i>Черніско В.А. Творчий доробок Євгенії Родзь через призму історії та спадкоємності</i>	299
<i>Шереток Р.М. Мистецьке наповнення інтер'єру культових споруд ордену кармелітів на Волині (за матеріалами праць Т. Стецького і Я. Гіжицького)</i>	306
<i>Шихова Г.І. Зародження та розвиток української музичної освіти у XVI-XIX ст.</i>	314
<i>Радковська Л.М., Яцук І.І. Сучасна бандура: новий статус академічного і професійного інструменту</i>	320

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Кардаш (Гергелюк) В.В.</i> Розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами засобами музичного мистецтва	325
<i>Грабик Н.В.</i> Методи творчого самовираження учнів у вокально-хоровій роботі загальноосвітніх навчальних закладів	329
<i>Гумінська О.О.</i> Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності	334
<i>Гурин А.В.</i> Інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі	338
<i>Карманюк Ю.В., Григорчук І.С.</i> Музичний фольклор в системі засобів музичного виховання молодших школярів	345
<i>Клець Т.</i> Розвиток техніки диригування у студентів музично-педагогічних спеціальностей	350
<i>Крет М.В.</i> Музика та її морально-виховні функції у процесі становлення особистості	357
<i>Лукащук О.І.</i> Роль мистецтва у професійному становленні майбутнього вчителя музики	362
<i>Крижановська Т.І., Оксенчук Д.Ю.</i> Розвиток виконавської культури учня-баяніста за методикою Петра Серотюка	370
<i>Пастушенко Л.А.</i> Принципи і підходи виховання естетичних смаків майбутніх учителів музичного мистецтва	379
<i>Пастушенко А.С., Гарбуз Т.В.</i> Вища школа в системі національно-патріотичного виховання молоді на кращих зразках народної пісенної творчості	386
Про авторів	393

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ САМОВИРАЖЕННЯ УЧНІВ У МУЗИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті здійснений аналіз науково-теоретичної літератури з питання самовираження, його місця в загальній структурі особистості людини. Розкриті основні структурні компоненти поняття "самовираження учнів у музичній діяльності". Виявлені педагогічні засади та умови, що впливають на процес самовираження учнів у музичній діяльності.

Ключові слова: самовираження, самовираження учнів у музичній діяльності.

Аннотация. В статье проведен анализ научно-теоретической литературы по вопросу самовыражения, его места в общей структуре личности человека. Раскрыты основные структурные компоненты понятия "самовыражения учащихся в музыкальной деятельности". Выявлены педагогические основы и условия, влияющие на процесс самовыражения учащихся в музыкальной деятельности.

Ключевые слова: самовыражения, самовыражения учащихся в музыкальной деятельности.

Annotation. The article analyzes the scientific and theoretical literature on the issue of self-expression, its place in the overall structure of a person's personality. The main structural components of the concept of "self-expression of students in musical activity" are revealed. Pedagogical foundations and conditions influencing the process of students self-expression in musical activity are revealed.

Keywords: self-expression, self-expression of students in musical activity.

Постановка проблеми. Головною метою сучасної освіти є виховання людини-творця, людини культури, здатної вирішувати актуальні життєві і професійні проблеми. Людина є головною цінністю освіти, центром культури, а орієнтація системи освіти на розвиток особистості вимагає створення відповідних оптимальних умов для розкриття її здібностей, творчого потенціалу, становлення емоційно-ціннісних відносин до навколишнього світу, виховання моральних і естетичних почуттів.

Ідея самості (самовираження, самореалізації, саморозвитку, самовдосконалення) відіграє сьогодні провідну роль в гуманістичній психології, акмеології, гуманістичній філософії. Саме завдяки власній активності особистість набуває позитивної сили виявляти свою індивідуальність, активізувати творчі потенції та здібності.

Аналіз досліджень. Концептуальними ідеями проблеми самовираження учнів є положення психологів про самоактуалізацію та самореалізацію особистості (Б. Г. Ананьєв, А. Маслоу, А. Менегетти, К. Роджерс та ін.), дослідження проблем особистісної самореалізації, самовизначення, самовираження, дослідження педагогічних умов самореалізації учнів

(К. О. Абульханова-Славська, А. Е. Бойко С. С. Брикунова О. С. Джафарова І. А. Онищук та ін.). Щодо самовираження учнів в музичній діяльності вагомими є наукові праці в галузі педагогіки і методики музичної освіти (Е. Б. Абдулін, Є. Д. Критська, О. В. Лобова, О. Я. Ростовський, Т. Е. Тютюнникова, Л. В. Школяр, В. Ф. Черкасов та ін.).

Метою статті є аналіз науково-теоретичної літератури з питання самовираження особистості та розкриття на цій основні структурних компонентів поняття "самовираження учнів у музичній діяльності", виявлення педагогічних засад та умов, що впливають на процес самовираження учнів у музичній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Поняття "самовираження" великим тлумачним словником трактується як "дія за значенням самовиражатися, тобто "розкривати своє "Я", свою індивідуальність; виявляти (переважно у художній творчості, в художньому образі) свої думки, настрої, переконання" [5, с. 1098].

Самовираження, на думку В. С. Безрукової, є втіленням свого внутрішнього світу в зовнішньому, зовнішньою актуалізацією (через слово, дію) внутрішнього стану людини, не обмежена жодними умовами або обходить і навіть ігнорує їх. Приховані і часом не усвідомлювані самою людиною внутрішні процеси, стану завжди шукають вихід "назовні" і людина намагається використовувати різні засоби для їх "виведення". Самовираження дітей є методом розкриття душі, потенційних можливостей особистості. Для самовираження створюються спеціальні умови повної свободи вибору дії, місця і часу, засобів і технології виконання. Без самовираження в мистецтві неможливо створення оригінального творчого продукту [2].

Поняття "самовираження" А. Ребер розуміє як відображення зовні своїх внутрішніх почуттів, переконань, установок та ін. У багатьох сучасних психотерапевтичних напрямках вважається, що такі прояви мають терапевтичну цінність; як будь-яку поведінку, що здійснюється для чистого задоволення індивіда [10].

Самовираження, на думку О. С. Джафарової, – процес, спрямований на розкриття і втілення свого внутрішнього світу, дозволяючи в наочно-практичних видах діяльності максимально використовувати свої задатки і можливості [6].

К. О. Абульханова-Славська вважає "самовираження" однією з важливих умов адекватного і гармонійного розвитку особи, виявленням свого "Я", знаходженням адекватного вираження себе, своїх почуттів [1], С. С. Брикунова – як прагнення людини здійснитися, реалізувати своє "вище Я", прагнення до "створення", вдосконалення себе на основі прагнення до Ідеалу, шляхом духовного розвитку за допомогою прояву і розвитку своїх особистісних можливостей і здібностей в процесі творчої діяльності [4],

О. Л. Кононко – активну діяльність людини, що передбачає максимальне використання і розвиток її задатків та можливостей [7].

Таким чином, самовираження особистості є процесом розгортання активної життєдіяльності, реалізації природного потенціалу. Осмислення процесу розкриття та вираження себе, своєї індивідуальності дає можливість трактувати цей феномен як постійне розширення людських можливостей в ході її розвитку. Процес самовираження допомагає людині комплексно подати себе і свою діяльність іншим людям і одержати від цього задоволення, пережити ситуацію успіху.

Сьогодні різні аспекти самовираження розглядаються педагогами через організацію творчої діяльності. Особливе значення у цьому контексті має музична діяльність як спосіб самовираження дитини (Е. Б. Абдуллін, Ю. Б. Алієв, Є. Д. Критська, О. В. Лобова, Л. М. Масол, О. Я. Ростовський, Т. Е. Тютюнникова, Л. В. Школяр, В. Ф. Черкасов А. Ф. Яфальян та ін.).

Виходячи з вище сказаного, самовираження учнів у музичній діяльності є процесом активної музично-виконавської та музично-творчої діяльності, розвитку музичного слуху, виконавських здібностей (вокально-хорових навичок, навичок рухової та інструментальної дії), реалізації творчого потенціалу.

У цьому процесі є внутрішній і зовнішній плани. До внутрішнього належить мотиваційний та когнітивний блоки. Внутрішній мотиваційний блок – потреби, мотиви, інтереси – інтерес до мистецької діяльності, потреба у показі власних можливостей, прагнення виявити власні здібності. Внутрішній когнітивний блок пов'язаний із самопізнанням, самооцінкою, а саме: осмислення, пізнання власних ідеалів, цінностей, можливостей, досягнень та власного розвитку, самоаналіз та самооцінка рівня власного розвитку, рівня володіння виконавчими навичками, рівень досягнення художнього рівня виконання.

У зовнішньому плані (діяльнісний блок) самовираження учнів є процесом активної музично-виконавської та музично-творчої діяльності, розвитку музичних, виконавських та творчих здібностей.

Музична діяльність має особливе значення як спосіб самовираження дитини. У контексті нашого дослідження нас цікавить музична діяльність як практично-виконавська та творча активність учнів.

Практично-виконавська музична діяльність (виконавство) спрямована на розвиток музичної активності особистості, музичного слуху, навичок вокально-хорового, пластичного та інструментального виконавства, втілення власних ідеалів, цінностей та можливостей у співі, рухах та грі на музичному інструменті для передачі і втілення музичного образу. Цей вид діяльності поєднує в собі репродуктивні та творчі дії суб'єкта, здійснюється на репродуктивному, творчому рівнях та у комплексній художньо-практичній діяльності.

Актуалізація самовираження особистості в музичній діяльності пов'язана зі створенням відповідних умів для ціннісно-мотиваційної та діяльнісної установки на вокальне, пластичне та інструментальне виконавство.

Основними засадами формування самовираження учнів в музичній діяльності, що дозволяють йому ефективно виявляти і реалізовувати свої здібності та можливості в просторі музичної культури, самому брати участь у створенні цього простору для придбання "особистісних смислів" буття, є: принципи гуманізму, діалогу, індивідуально-особистісного розвитку, культуротворчості, проблемності, інтегративності. Основними підходами до побудови змісту та організації середовища самовираження учнів в музичній діяльності є проблемність, інтегративність, діалогічність, комунікативність.

Основною умовою набуття досвіду самовираження учнів в музичній діяльності, на нашу думку, є колективне музикування. Колективне музикування – гра в оркестрі, в ансамблі, спів в хорі, – вирішують багато психологічних проблем спілкування: сором'язлива дитина може, беручи участь в такому музичному дійстві, відчутти себе в центрі життя; а творча дитина – проявить свою фантазію на ділі. У колективі учні вчаться виявляти терпіння, витримку, взаєморозуміння й повагу. Важливо, щоб кожна дитина була активним учасником цього процесу, брала участь у музично-виконавській діяльності: співі, грі на музичних інструментах, рухах під музику. Колективне музикування відкриває кожній дитині можливість знайти свій шлях до музики і продовжувати його далі пропорційно до своїх бажань і можливостей, тобто самовиражатися та самореалізовуватися.

Основними етапами набуття досвіду самовираження учнів в музичній діяльності через колективне музикування є: експериментування з матеріалом, привласнення конкретного способу дії, розширення діапазону музично-творчої та художньо-творчої діяльності.

Висновки. Таким чином, самовираження учнів у музичній діяльності буде ефективно здійснюватися в умовах колективного музикування на уроках музичного мистецтва та в позаурочних формах роботи, тому що технологія колективного музикування з її активним музикуванням, креативністю та синкретизмом дозволяє кожній особистості проявити себе, свою індивідуальність у музичній діяльності, у музично-творчому спілкуванні, співпереживанні, співтворчості. Наше завдання допомогти знайти учневі свій шлях до музики і продовжувати його далі пропорційно до інтересів, бажань, можливостей дитини, тобто створити умови для самовираження.

Література:

1. Абульханова-Славская К. А. Деятельность и психология личности / Ксения Александровна Абульханова-Славская. – М. : Наука, 1980. – 335 с.
2. Безрукова В. С. Основы духовной культуры (энциклопедический словарь педагога) [Электронный ресурс] / В. С. Безрукова. – Екатеринбург, 2000. Режим доступа: https://spiritual_culture.academic.ru/

3.Бойко А. Е. Сучасні підходи до розуміння феномену самовираження особистості [Електронний ресурс] / А. Е. Бойко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – С. 3-10. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/4220/1/1_Voiko.pdf

4.Брикунова С. С. Педагогические условия развития творческого самовыражения детей средствами искусства в системе начального образования [Электронный ресурс]: дис. ... канд. пед. наук / Светлана Сергеевна Брикунова. – Ростов-на-Дону, 2005. – Режим доступа: Научная библиотека диссертаций и авторефератов disserCat <http://www.dissercat.com/content/pedagogicheskie-usloviya-razvitiya-tvorcheskogo-samovyrazheniya-detei-sredstvami-iskusstva-v#ixzz4nY9mQ2OX>

5.Великий тлумачний словник сучасної української мови [Електронний ресурс] / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. : Перун, 2005. – 1728 с. – Режим доступу: <https://goroh.in.ua>

6.Джафарова О. С. Творче самовираження як наукова проблема [Текст] / О. С. Джафарова // Педагогічний дискурс. – 2012. – вип. 11. – С. 76-80.

7.Кононко О. Л. Психологічні основи особистісного становлення дошкільника (системний підхід) [Текст]: монографія / О. Л. Кононко. – К.: Стило, 2000. – 336 с.

8.Лобова А. Ф. Школа самовираження [Текст]: кн. для педагогов и родителей по развитию, оздоровлению и взрослению детей / Алла Федоровна Лобова . – Екатеринбург: Ур. гос. пед. ун-т, 1998. – 243 с.

9.Маслоу А. Самоактуализация [Текст] // Психология личности; под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, А. Апузиря. – М.: Изд-во МГУ, 1982. – С.87-94.

10. Оксфордский толковый словарь по психологии [Электронный ресурс] / под ред. А. Ребера. – 2002. – Режим доступа: <https://vocabulary.ru/termin/samovuzgazhenie.html>

11. Онищук І. А. Розвиток творчого самовираження дошкільників у музичній діяльності [Текст] : автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Ірина Анатоліївна Онищук . – К.: Б. в., 2012. – 20 с.

12. Шапар В. Б. Психологічний тлумачний словник [Текст] / Віктор Борисович Шапар. – Х.: Прапор, 2004. – 640 с.



УДК 785 (07)

Гурин А.В.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ МУЗИКУВАННЯ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Анотація. У статті розглядаються форми та методи інструментального музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі. Проведено аналіз наукової літератури з питання визначення поняття "інструментальне музикування".

Ключові слова: інструментальне музикування, форми та методи музичного інструментування.

Наукове видання

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Відповідальні за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович
Шевчук Степан Іванович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 23.03.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 23,02. Наклад 100 пр. Зам. 18.
Видавництво «Волинські обереги».
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».